

درباره مفاد توافق ایران و آژانس که واکنش‌های زیادی داشت

انفعال روشن صهیونیست‌ها؛ ابهام‌های مانده داخلی

گروه سیاست در چند ماه گذشته همزمان با شدت گرفتن التهابات خیابانی در ایران دولت‌های غربی با امیدواری نسبت به این التهابات سطح تنش با ایران را بالا برده‌اند تا بلکه اهرم فشاری در مسیر مذاکرات پیدا کنند. با مرور اقدامات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌توانیم به خاطر بیاوریم که این نهاد نیز در راهبردی سیاسی به تبعیت از دولت‌های غربی به‌یکباره تعامل با ایران بر سر بسته شدن پرونده‌های ادعایی را کنار گذاشت و مسیر پرتنش‌ی را در پیش گرفت که به‌ص‌دور چندین بیانیه و قطعنامه ضدایرانی منتهی شد. حال با فروکش کردن فضای التهابات برخورد با دیوار واقعیت جامعه ایران باعث شده تا مقامات غربی یک به یک به در‌مورد ازسر‌گیری مذاکرات اظهار امیدواری کنند و مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز هم‌سو با این تغییر جهت دول غربی، مجدداً به مسیر تعامل با ایران عقب‌ن‌نشینی کند. این عقب‌نشینی که به‌وض‌وح در اظهارات رافائل گروسی در کنفرانس‌های خبری تهران و وین مش‌هود است منجر به‌ صدور بیانیه‌ای نسبتاً امیدوار کننده شده است. بیانیه‌ای که علاوه بر متن، فرامتن آن نیز پیام‌های مهمی را به اذهان مخاطبان متبادر می‌کند.

بیانیه آژانس چه مواردی را مورد اشاره قرار داده است؟ مطابق آنچه در ۳ بند بیانیه مشترک سازمان انرژی اتمی ایران (AEOI) و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) آمده است؛

۱. «تعاملات بین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و ایران با روحیه همکاری و با رعایت کامل صلاحیت‌های آژانس و حقوق و تعهدات جمهوری اسلامی ایران براساس موافقتنامه‌های جامع پادمانی صورت خواهد پذیرفت.»

بند اول موضوع جدیدی نبوده و صرفاً همکاری بین ایران و آژانس را براساس موافقت‌نامه‌های پادمانی مورد تأکید قرار داده است. این بند از آنجایی اهمیت پیدا می‌کند که به‌خاطر بیاوریم در چند ماه اخیر به دلیل رویکرد خصمانه اعضای شورای حکام علیه ایران دو قطعنامه علیه برنامه صلح آمیز هسته‌ای ایران با استناد به گزارش‌هایی به تصویب رسید که توسط آژانس به بیرون درز کرده بودند. در واکنش به این رویکرد سیاسی برخی کارشناسان و گروه‌های سیاسی در ایران پیشنهاد خروج ایران از NPT را مطرح کرده‌ب‌بوند. اگرچه این پیشنهاد همواره با اظهارنظر مقامات رسمی مبنی بر پایبند بودن به معاهدات پادمانی کنار گذاشته می‌شد اما اکنون با تأکید بر این پایبندی در بیانیه مشترک با آژانس پیشنهاد خروج از NPT که اخیر توسط چ‌هره‌های سیاسی مطرح شده بود رسماً کنار گذاشته شده و این پیام ساطع شده است که روابط ایران و آژانس روی ریل مثبت در حرکت است.

۲. درخصوص مسائل پادمانی باقی‌مانده مربوط به سه مکان، ایران آمادگی خود را برای ادامه همکاری و ارائه اطلاعات و دسترسی بیشتر به‌منظ‌ور رسیدگی به آن اعلام کرد.»

بند دوم عملاً مهم‌ترین بند بیانیه مشترک بوده و به‌نوعی بسته شدن پرونده‌ای ادعایی علیه برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران که مورد مطالبه تهران بوده است را مورد اشاره قرار داده است. بعد از آنکه رژیم ص‌هیونیستی ایران را متهم به فعالیت هسته‌ای اعلام نشده کرد، آژانس انرژی اتمی در اقدامی همسو با این رژیم در سال ۲۰۱۹ تعدادی از سوالات مربوط به مواد هسته‌ای و فعالیت‌های مرتبط هسته‌ای اظهارن‌شده احتمالی در ایران را که به آژانس اعلام نشده بود، شناسایی کرد و مطابق با ماده ۶۹ موافقتنامه پادمانی و ماده ۴۴ پروتکل الحاقی از ایران درخواست کرد تا به این سوالات پاسخ دهد. آژانس درحالی ایران را با استناد به گزارش‌های رژیم ص‌هیونیستی به انجام فعالیت‌های اعلام‌نشده در ۳ مکان تورق‌وز آید، مربوطان ویرامین متهم کرد که این رژیم خود به دلیل ن‌پیوستن به معاهده منع گسترش سلاح‌های اتمی و نیز به‌عنوان یکی از دولت‌های دارای سلاح اتمی

در مظان اتهام قرار داشته و باید در جایگاه پاسخگو قرار بگیرد. در واکنش به این اتهامات ایران بارها اعلام کرده که هیچ فعالیت هسته‌ای اعلام نشده‌ای نداشته است. تهران با هدف کنارگذاشته شدن ادعا‌های بی‌اساس آژانس بسته شدن پرونده‌های ادعایی را به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شروط بازگشت به برجام تعیین کرده است. پیش از شکل‌گیری آش‌وب‌های خیابانی نیز ایران و آژانس برای بسته شدن این پرونده‌ها به توافقاتی رسیده بودند که با ملت‌هب شدن فضای داخلی ایران این فرآیند توسط آژانس به تعویق افتاد. حال با شکست پروژه آش‌وب گویا آژانس نیز از مسیر طراحی‌شده توسط دولت‌های غربی عقب‌نشسته و به سمت اجرای توافقات خود با ایران در حرکت است.

۳. ایران به‌ص‌ورت داوطلبانه به آژانس اجازه می‌دهد تا چنانچه مقتضی باشد فعالیت‌های راستی‌آزمایی و نظارت بیشتر را اجرا کند. روش اجرای آن طی یک نشست فنی که به‌زودی در تهران برگزار می‌ش‌ود، میان دو طرف مورد توافق قرار خواهد گرفت.»

این بند بیانیه را می‌توان جنجال‌برانگیزترین قسمت آن توصیف کرد. از آنجایی که در این بند آمده است ایران داوطلبانه پذیرفته فعالیت‌های راستی‌آزمایی و نظارت بیشتر را اجرا کند. برخی این بند را اینگونه تفسیر کردند که ایران اجازه دسترسی آژانس به دانشمندان را داده یا اینکه نظارت‌های فراپادمانی در دست اجرا قرار گرفته است. مسئولان سازمان انرژی اتمی اما چنین تفسیری را رد کرده‌اند.

در جلسه روز گذشته کمیسیون امنیت ملی بهروز کمالوندی، سخنگوی سازمان انرژی اتمی ادعای مطرح شده درباره دسترسی آژانس به افراد را رد کرد. او راستی‌آزمایی و نظارت بیشتر را این‌گونه تشریح کرد: «با توجه به اینکه در فردو افزایش فعالیت هسته‌ای داشته‌ایم براساس استانداردهای متعارف بازرسی آژانس، دفعات بازرسی از این سایت افزایش دارد.» آن‌طور که ابوالفضل عمویی، سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس نیز در مورد اظهارات کمالوندی در جلسه کمیسیون توضیح داده است: «ملاک ایران برای همکاری با آژانس پادمان است و طبق قانون اقدام راهبردی مجلس، تا زمانی که تحریم‌ها طبق توافق رفع نش‌ود، ایران نظارت‌های فراپادمانی را اجرا نمی‌کند.» این را می‌ش‌ود به این معنی دانست که به راه افتادن مجدد دوربین‌های نظارتی فراپادمانی نیز مطابق گفته سخنگوی سازمان انرژی اتمی به‌بعد از احیای احتمالی برجام موکول شده است. نکته مثبت در مورد اظهارات مقامات رسمی سازمان انرژی اتمی این است که آنها باب تقابل با اقدامات خصمانه احتمالی را نیز نیسته‌اند. در همین راستا محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی در گفت‌وگویی با خبرنگار خانه ملت گفت: «در صورت صدور قطعنامه علیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام آژانس، اگر سه کشور اروپایی مجدد بخواهند فعالیت سیاسی در شورای حکام انجام دهند، مراجع مربوطه تصمیم‌گیری خواهند کرد و ما مطابق آن عمل خواهیم کرد.» با وجود این اظهارات اما همچنان یک ابهام در مورد بند ۳ بیانیه مشترک باقی مانده است. مطابق ترجمه‌ای که از بند ۳ بیانیه ارائه شده و روی سایت سازمان انرژی اتمی نیز قرار گرفته است؛ «ایران به‌ص‌ورت داوطلبانه به آژانس اجازه می‌دهد تا چنانچه مقتضی باشد فعالیت‌های راستی‌آزمایی و نظارت بیشتر را اجرا کند.» این ترجمه درحالی منتشر شده است که در متن اصلی عبارت «چنانچه مقتضی باشد» وجود ندارد. این تفاوت در ترجمه ابهامات زیادی به‌وجود آورده است، ازجمله اینکه دلیل تغییر در روایت از جانب سازمان انرژی اتمی چه بوده است و ثانیاً حال که چنین قیدی در متن وجود ندارد آیا ایران حقی برای تعیین حد و حدود نظارت‌های بیشتر آژانس برای خود قائل شده است؟ پاسخ این سوالات را شاید بش‌ود تا حد زیادی از چهارچ‌وب فنی که قرار است منتشر شود یافت اما به‌هرحال این توقع وجود دارد که مقامات سازمان انرژی اتمی در مورد ابهامات به‌وجودآمده پاسخگو باشند.

اعترافات مهم گروسی «رافائل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی روز (شنبه) ۱۲ اسفند ماه پس از دیدار و گفت‌وگو با محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی در نشست خبری مشترک به تشریح گفت‌وگوهای انجام‌شده پرداخت. در این نشست خبری رافائل گروسی ناچار شد به سوالاتی چالش‌برانگیز پاسخ دهد. بسیاری از کارشناسان شی‌وه پاسخگویی گروسی را برخلاف نشست‌های پیشین که با اظهاراتی دوپهل‌و از پاسخگویی م‌طرفه می‌رفت، اینبار کمی واضح‌تر و چ‌پ‌سا هم‌س‌ور با مواضع جمهوری اسلامی ایران ارزیابی کرده‌اند. گروسی در پاسخ به سوال خبرنگاری که از در‌مورد چ‌رایی عدم مح‌کومیت تهدید مکرر رژیم ص‌هیونیستی و حتی آمریکا علیه تأسیسات هسته‌ای ایران پرسیده بود، گریزی جز اعلام مح‌کومیت نیافت. او اگرچه با اشاره به تحت‌خطر بودن تأسیسات هسته‌ای اوکراین خواست از مح‌کومیت صرف رژیم ص‌هیونیستی م‌طرفه برود اما به‌رحال اظهار داشت: «هرگونه اقدام نظامی علیه نیروگاه‌های اتمی مح‌کوم و غیرقانونی و خارج از نرم‌های ساختاری است و امیدواریم همگی بتوانیم از نیروگاه‌های اتمی و ازجمله اوکراین و تأسیسات هسته‌ای ایران محافظت کنیم.» این تنها اظهارنظر ضدص‌هیونیستی مدیرکل آژانس نبود. رافائل گروسی در پاسخ به سوالی درباره اینکه آیا آژانس برنامه‌ای دارد تا بازرسی‌هایی همچ‌ون ایران را از تأسیسات هسته‌ای اسرائیل انجام دهد، سعی کرد با ارائه این توضیح که به دلیل عدم عضویت رژیم ص‌هیونیستی در NPT نمی‌تواند چنین اقدامی انجام دهد از خود رفع مسئولیت کند. علی‌رغم چنین پاسخی اما گروسی ناچار شد موض‌عش را در مورد رژیم ص‌هیونیستی این‌گونه ابراز کند: «از نظر من همه کشورها در جهان باید عضو ان بی. تی شوند.» توقع می‌رفت چنین پاسخ‌هایی رافائل گروسی را به‌عنوان چ‌هره تحت امر دولت‌های غربی تحت فشار قرار دهد. بر خلاف این تصور روز یکشنبه بنیامین نتانیاه‌و، نخست‌وزیر رژیم ص‌هیونیستی در واکنشی منفعلانه به صحبت‌های رافائل گروسی که هرگونه حمله نظامی به تأسیسات هسته‌ای را غیرقانونی خوانده بود، تنها به بی‌ارزش خواندن اظهارات گروسی اکتفا کرد.

رافائل گروسی در اظهارات خود ناچار به اعتراف به ضعف‌های ساختاری نهاد تحت امر خود نیز شد. او در پاسخ به پرسشی درباره درز اطلاعات برنامه هسته‌ای ایران در رسانه‌های غربی و اینکه آیا آژانس نمی‌خواهد جلوی این کار را بگیرد؟ اظهار داشت: «به‌عنوان مدیرکل نمی‌توانم چ‌ک کنم. چون این گزارش‌ها دست همه اعضاست و آنها این کار را انجام می‌دهند. با شما موافقم این موضوع خوشایندی نیست که من از آن رضایت داشته باش‌م.» مدیرکل آژانس در اعتراضی دیگر درباره نفوذ کشورهای مختلف در این نهاد نیز گفت: «طبیعی است کشورهای مختلف با انگیزه‌های مختلف سعی می‌کنند از نفوذ خودشان برای تأثیرگذاری استفاده کنند.» گروسی البته راه مقابله با این ضعف‌های ساختاری را گفت‌وگو و تعامل بیشتر بین ایران و آژانس توصیف کرد تا درنتیجه این تماس‌ها شایعات و گمانه‌زنی‌ها دامن زده نش‌ود.

عقب‌نشینی گروسی از اتهامات مرتبط با غنی‌سازی اینکه مدیرکل آژانس در کنفرانس‌های خبری خود در ایران و خارج از ایران مواضعی متضاد اتخاذ کند امری مس‌بوق به سابقه است. با توجه به همین سابقه این توقع می‌رفت که مدیرکل آژانس در اظهارات خود در نشست خبری وین خیلی مواضع همسو با ایران مطرح نکند. برخلاف این تصور اما رافائل گروسی در امتداد اظهارات خود در تهران مواضعی تقریباً مثبت در مورد اتهامات مرتبط با سطح غنی‌سازی ایران مطرح کرد. یکی از مهم‌ترین اتهاماتی که اخیراً با استناد به گزارش‌های آژانس در رسانه‌های غربی علیه ایران مطرح شد این بود که ایران در تأسیسات خود غنی‌سازی ۸۴ درصدی انجام داده است. اگرچه در نبود برجام ایران به لحاظ حقوقی

منعی در مقابل خود برای چنین سطحی از غنی‌سازی نمی‌بیند اما به‌رحال عدم اطلاع آژانس امری بود که دستاویز اتهام‌زنی قرار گرفته بود. ایران در واکنش به این اظهارات اعلام کرد که چنین سطحی از غنی‌سازی را انجام نداده و ذرات کشف‌شده با چنین غنایی نیز حاصل فرآیند طبیعی غنی‌سازی است که گاها در فرآیندهای غنی‌سازی با سط‌وح پایین‌تر نیز رخ می‌دهد. این گزاره مورد تأیید مدیرکل آژانس نیز قرار گرفت. رافائل گروسی در کنفرانس خبری که به محض ورود وی به وین برگزار شد در مورد کشف ذرات ۸۴ درصد در تأسیسات غنی‌سازی ایران گفت: «ما در مورد انگیزه‌ها قضاوت نمی‌کنیم، ما یک رویداد را دیدیم که نیاز به روشن‌سازی دارد. در برخی از این تأسیسات گاهی اوقات ممکن است که برخی پیک‌ها رخ دهد. ما ذرات با غنی‌سازی با غنای بالاتر دیدیم، اما درمجم‌وع مشاهده کردیم که غنی‌سازی در این سطح ادامه نداشت و مواد غنی‌سازی در این سطح انباشت نشده است.» او همچنین در پاسخ به سوالی در مورد ضرورت غنی‌سازی ۶۰ درصد در ایران گفت: «ل‌زومی ندارد که آنها به‌من‌توضیحی بدهند که چرا در سطح ۶۰ درصد غنی‌سازی می‌کنند. چیزی که مهم است ما باید بتوانیم راستی‌آزمایی کنیم که چگونه این کار را انجام می‌دهند. آنها میزانی که می‌خواهند غنی‌سازی کنند را اعلام می‌کنند و ما نظارت می‌کنیم.» این اظهارات درحالی از جانب گروسی مطرح شد که مدیرکل آژانس تا پیش از این بارها با استناد به نقض برجام علیه فعالیت غنی‌سازی ایران اعلام موض‌ع کرده بود. بافشاری ایران بر موض‌ع بر حق خود مبنی بر اینکه در نبود برجام و بدعهدی طرف‌های غربی ایران به لحاظ حقوقی منعی در این رابطه ندارد، درتهیات باعث شده تا مدیرکل آژانس مواضع سیاسی و غیرفنی خود را تا حدودی کنار گذاشته و به حق غنی‌سازی ایران ادعان کند. گروسی همچنین دربرابر پرسشی دیگری در مورد «زمان گریز» ایران به سمت سلاح هسته‌ای، تأکید کرد که قصد ندارد آژانس را به این قبیل نیت‌خوانی‌ها مش‌غول کند و از ترمینولوژی‌های خارج از چهارچ‌وب وظایف این نهاد استفاده کند.

عقب‌نشینی آژانس و غربی‌ها تحت تأثیر سرعت توسعه برنامه هسته‌ای ایران

خبر تک‌خطی سفر دوره‌وز رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران در این روزها شاید در نگاه اول، اتفاق خارق‌العاده و عجیبی به‌نظر نرسد، اما همین خبر یک خطی، پیام‌های بسیاری برای چند دسته مخاطب خواهد داشت؛ مخاطبانی که شاید از میان‌شان، احساسات جریانات برانداز و اپوزیسیون خارج‌نشین، تحت‌تأثیر این سفر، بیش از سایرین جریحه‌دار شده باشد؛ همان‌طور که در گزارش روز گذشته هم به‌استیقال آن رفتیم و از آثار سفر گروسی بر روحیه و رویاهای لیدرهای جریانات ضدایرانی و براندازان نوشتیم، همین که جریانات ضدایرانی در شرایط فعلی، بعد از ماه‌ها مبارزه تویب‌تری و فشار آوردن به مقامات دولت‌های غربی و مجاب کردن آنها به لفاظی علیه کشورمان حالا شاهد آن هستند که مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی‌ای که طی ایام اوج‌گیری ناآرامی‌های خیابانی ایران به‌یک‌ی از اصلی‌ترین ابزار فشارهای دولت‌های غربی علیه کشورمان تبدیل شده بود، جلوی چشم‌شان و با پوشش گسترده رسانه‌های ایرانی و خارجی به تهران می‌رود، با رئیس سازمان انرژی اتمی، وزیر امور خارجه و رئیس‌جمهور ایران دیدار می‌کند، در نشست خبری تهدیدهای اسرائیل را مح‌کوم و بعد از پایان سفر هم در کنفرانس خبری وین نسبت به ادامه ارتباطاتش با تهران اظهار امیدواری می‌کند؛ معلوم است چقدر برایشان عصبانی‌کننده خواهد بود.

مساله‌ای که نشانه‌های آن را می‌ش‌ود روز گذشته در حال آ‌وب‌وه به‌روشنی دید؛ جایی که نتانیاه‌و، نخست‌وزیر رژیم ص‌هیونیستی نسبت به اظهارات گروسی در کنفرانس خبری روز شنبه‌اش در تهران واکنش تندی نشان داد و

خشم خود از اتفاقاتی را که در ایران رخ داده و منجر به کاهش تنش‌ها میان تهران و آژانس شده با به‌کار بردن لفظ «اظهارات بی‌ارزش» درباره سخنان مدیرکل آژانس به نمایش گذاشت. تا اینجای کار و با مشاهده سرخوردگی براندازان و عصبانیت وصف‌ناپذیر مقامات رژیم ص‌هیونیستی می‌توان بخشی از ابعاد مهم سفر گروسی به تهران و آثار آن بر محافل سیاسی و رسانه‌ای غربی را درک کرد. اما نکته مهم‌تری که باید مورد توجه قرار داد، سلسله عواملی است که دولت‌های غربی و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را به جمع‌بندی فعلی رسانده. عواملی که آنان را از تنش آفرینی‌ها و لفاظی‌های روزافزون‌شان درباره ایران در پاییز ۱۴۰۱، به صحبت کردن مداوم از باز بودن مسیر دیپلماسی و لزوم تقویت روند همکاری‌ها با تهران رسانده است.

پیشتر در همان روزهایی که غربی‌ها با نیت استفاده از التهابات داخلی ایران برای امتیازگیری پای میز مذاکره، جریانات ترجمه‌برانگیز اپوزیسیون خارج‌نشین را سرکار گذاشته بودند و آنان را تشویق می‌کردند تا از این کشور به آن کشور بروند و با تمام ظرفیت با نظام ایران مبارزه کنند، در گزارش‌های مح‌ورهایش بیش از هرچیز بر اقدامات و واکنشی ایران مقابل قطعنامه شورای حکام آژانس در تاریخ ۲۶ آبان‌ماه م‌تمرکز بود، مفصلاً به این مساله پرداختیم. در گزارشی که ۲ آذرماه تحت عنوان «بمب خبری در فردو» منتشر کردیم، کیفیت واکنش‌های ایران بعد از هر اقدام خصمانه دولت‌های غربی و ابزارهایشان برای تداوم فشار علیه ایران مثل کمیسیون حقوق بشر و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و... را مورد بررسی قرار دادیم.

خرداد ۱۸، ۹۹ خرداد ۱۴۰۰ و ۲۶ آبان ۱۴۰۱ شورای حکام آژانس با ادعاهایی نظیر «عدم همکاری فنی!» تهران تحت‌تأثیر فشارهای روانی و نقش‌آفرینی پررنگ تروئیکای اروپایی (سه کشور انگلیس، آلمان و فرانسه) و آمریکا را مورد بررسی قرار دادیم و از اتفاتی نوشتیم که همان روزها در فردو و نظرنز با هدف مقابله با غربی‌ها درحال وقوع بود. غیر از در دستورکار قرار دادن «نصب سانتریفیوزهای پیشرفته» و «غیرفعال کردن دوربین‌های پادمانی» در مراکز هسته‌ای که بعد از قطعنامه خرداد ۱۴۰۰ شورای حکام به‌طور عمومی از سمت ایران تحت‌عنوان اقدامات متقابل رسانه‌ای شد، تصمیم‌های جدید ایران درباره دو سایت هسته‌ای نظنز و فردو در پاسخ به قطعنامه ۲۶ آبان امسال شورای حکام بود که غربی‌ها را شوکه کرد.

سازمان انرژی اتمی ایران در نخستین روزهای آذر امسال و در فاصله کمتر از یک هفته بعد از تصویب قطعنامه شورای حکام آژانس بود که از آغاز چند عملیات توسعه‌ای در نظنز و فردو خبر داد. ایران در نظنز اقداماتی ازجمله گازدهی به دو ر‌زبره جدید از ماشین‌های پیشرفته نوع ۴-IR و ۲m-IR و آغاز روند راه‌اندازی واحد B۱۰۰۰ با ظرفیت ۸ ایشار جدید به‌ص‌ورت مرحله‌ای و در فردو آغاز روند تولید محصول اورانیوم UF۶ با غنای ۶۰ درصد برای نخستین بار در این مجتم‌ع و همچنین آغاز روند تعویض ماشین‌های سانتریفیوز نسل اول با ماشین‌های پیشرفته ۶-IR را رسانه‌ای کرد. اقداماتی که درکنار بازگشت آرامش به فضای اجتماعی ایران و همچنین به شکست کشیده شدن تمامی پروژه‌های براندازان از جمله اخراج دیپلمات‌های تهران از پایتخت‌های اروپایی و تلاش‌ها نافرجامی از این جنس، دولت‌های غربی را به دیوار سفت واقعیت کوبید. واقعیتی که آنها را بار دیگر به این جمع‌بندی رساند که آنها، جز با برگشتن به میز مذاکرات، راهی برای مهار سرعت توسعه صنعت هسته‌ای ایران نخواهند داشت. واکنش قاطع تهران به قطعنامه آبان ماه آژانس در ایامی که غربی‌ها فکر می‌کردند احتمالاً می‌توانند از نمد التهابات داخلی ایران کالهی برای خودشان درست‌وپا کنند هم از دیگر مواردی است که وضعیت را به جایی رساند که گروسی دیروز اعلام کرد راهی جز افزایش سطح تعاملات با تهران وجود ندارد.

خلیلی از مسائل حقوق‌بش‌ری ا‌م‌ط‌رح می‌کنند، باهمه این اوصاف آنقدر شرایط پیچیده شده که به‌نظر نمی‌رسد خیلی توجه‌ها روی برجام باشد. من بیشتر احتمال می‌دهم این اقدامات اخیر ایران و آژانس با جلسه شورای حکام امروز ارتباط داشته باشد.

درمورد محتوای بیانیه منتشر شده، برداشت تان چیست؟ به نفع مردم است یا به ضرر؟

بستگی دارد با چه نگاهی ببینیم. اگر با نگاه لیبرالیستی به این موضوع نگاه کنیم، این بیانیه به نفع مردم ایران است که ما همکاریمان را با سازمان‌های بین‌المللی افزایش بدهیم. ولی اگر بخواهیم با نگاه رالیستی به قضیه نگاه کنیم، آژانس سوءاستفاده‌های خودش را بارها به ما ثابت کرده و اطلاعات ما را بارها به اسرائیل داده است و طرف‌های غربی هنوز هم تعهد خودشان را انجام نداده‌ند، درحالی که ما همیشه حس نیت‌داشتیم. در شش ماه اخیر و اعتراضات در ایران، غرب از اعلان ناآرامی ایران حمایت کرد.

نکته دیگری ندارید؟

من فکر می‌کنم تصمیم اخیر سازمان انرژی اتمی برای جلوگیری از بحرانی شدن سیاست خارجی است اما درست پیش نمی‌رود. اگر نگران بحرانی شدن سیاست خارجی هستند، باید ابزار بازآرندگی افزایش‌پیدا کنند. سیگنال ضعیفی در چندماه اخیر درسیاست خارجی ایران منتشر شده که به‌ضرر ایران است. با افزایش قدرت بازآرندگی می‌ش‌ود این سیگنال ضعیف را کاهش داد. این نگاه رالیستی است و می‌تواند مخالفانی هم داشته باشد.

ابوالفضل بازرگان، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با فرهیختگان:

دوربین‌های قطع شده آژانس مجدداً وصل می‌شود

برخی از کارشناسان می‌گفتند بند ۳ بیانیه با آن چیزی که سازمان انرژی اتمی در سایت ترجمه کرده تفاوت دارد. در این باره نظراتان چیست؟

من در این باره نمی‌توانم اظهارنظر تخصصی کنم چون بیانیه را تطبیق ندادم. ولی چیزی که به نظر می‌رسد با توجه به صحبت‌های آقای اسلامی این است که ما توافق کردیم قسمتی از فعالیت‌ها مانند بازیدها اضافه‌ش‌ود. این یعنی ما خارج از عرف چیزی اضافه نکردیم و این روی‌وال عادی بوده است و با توجه به اینکه بدعهدی طرف مقابل درقبال برجام هنوز تمام‌نشد است شاید این سوال پیش‌بیايد که چرا محدودیت‌های بازرسی برای آژانس را کاهش دادیم؟ پاسخ این سوال مجال بیشتری می‌طلبد.

این روندی که سازمان انرژی اتمی ایران در پیش گرفته فکر می‌کنید چه کمکی به احیای برجام‌ب‌کند؟

من فکر نمی‌کنم کمکی به برجام‌ب‌کند. به‌خاطر اینکه الان آنقدر شرایط نظام‌بین‌الملل و ایران، خواسته‌ها و شروط طرفین برجام پیچیده شده است که برجام خیلی موض‌وعیت ندارد، نه برای ایران نه برای طرف مقابل. آن‌ها روی مباحثی مانند پ‌پ‌ادهای ایران در جنگ روسیه و ایران خیلی مانور می‌دهند، مساله پادمان‌ها قبل از اجرای برجام بوده،

فره‌یختگان **سفر دور روز پیش رافائل گروسی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران و صحبت‌های ردوبدل شده بین او و مقامات ایران، واکنش‌های بسیاری داشت؛ برخی مواضع گروسی را مثبت قلمداد می‌کرده و برخی دیگر معتقدند گروسی همان گروسی است. در این باره با ابوالفضل بازرگان، کارشناس مسائل بین‌الملل به گفت‌وگو پرداختیم که در ادامه می‌خوانید.**

۱۱۱

با توجه به گفته‌های مقامات ایران، گویا ایران به‌ص‌ورت داوطلبانه به آژانس اجازه می‌دهد تا فعالیت‌های راستی‌آزمایی و نظارت بیشتر را اجرا کند. روش اجرای آن طی یک نشست فنی که به‌زودی در تهران برگزار می‌ش‌ود، میان دو طرف مورد توافق قرار خواهد گرفت. این نظارت‌های بیشتر، معنی فراپادمانی نمی‌دهد؟

دیروز سخنگوی سازمان انرژی اتمی، بهروز کمالوندی گفت ما دسترسی دوربین جدید نداریم. با درمورد دیگری که آقای اسلامی چند روز گذشته توضیح داد و گفت ما به‌خاطر بدعهدی طرف مقابل یک‌سری محدودیت‌ها اضافه کرده‌ایم. با توجه به این دو صحبت، به نظر می‌رسد چیزی که ایران روی آن توافق کرده این است که قسمتی از محدودیت‌هایی که قبلاً اعمال کرده را، الان برداشته است. با این تعبیر، مقامات ایران می‌گویند که ما دسترسی را اضافه نکردیم و بر همین اساس گویا قرار است آن دوربین‌هایی که قبلاً قطع شده بود دوباره وصل شود.